

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ:
ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 11.79/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 2, Выпуск 10

OTQULOQ O'SIMLIGINING DORIVOR XUSUSIYATLARI VA
UNDAN OQILONA FOYDALANISH

To'ychiyev H.H., Eshkaraev S.Ch.

*Termiz iqtisodiyot va servis universiteti, Termiz sh, Farovon massivi
43B-uy, e-mail: esadir_74@rambler.ru*

Annotatsiya. Maqolada otquloq o'simligining o'ziga hosligi va o'simlik kimyoviy tarkibi boyligi, shifobaxshligi, oziq-ovqat, kosmetologiya, xalq tabobati va rasmiy tibbiyotda foydalanish yo'llari keltirilgan.

Kalit so'zlar: Otquloq xom ashyo, quritish, dorivor, hid, ta'm, retsept, damlama.

MEDICINE OF OTKULOK PLANT (PUMEX OFFICINALIS)
CHARACTERISTICS AND ITS REASONABLE USE

Tuychiyev H.H., Eshkarayev S.Ch.

*Termiz University of Economics and Service, Termiz city, Farovon massif
43B-house, e-mail: esadir_74@rambler.ru*

Abstract. The article describes the uniqueness and richness of the plant's chemical composition, medicinal properties, ways of using it in food, cosmetology, folk medicine and official medicine.

Key words: Otkulok, raw material, drying, medicinal, smell, taste, recipe, tincture.

ЛЕЧЕБНЫЕ СВОЙСТВА РАСТЕНИЯ ОТКУЛОК (ПУМЕХ)
И ЕГО РАЗУМНОЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ

Туйчиев Х.Х., Эшкараев С.Ч.

*Термезский университет экономики и сервиса, г. Термез, массив
Фараван*

43Б-дом, e-mail: esadir_74@rambler.ru

Аннотация. В статье описаны уникальность и богатство химического состава растения, лечебные свойства, способы использования его в пище, косметологии, народной и официальной медицине.

Ключевые слова: ОТКУЛОК, сырье, сушка, лекарственный, запах, вкус, рецептура, настойка.

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 11.79/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 2, Выпуск 10

KIRISH

Hozirgi kunda dunyo miqyosida dorivor o'simliklar xom ashyosidan olinadigan tabiiy dori darmonlarga bo'lgan talab ortmoqda. Shunday ekan, insonlar manfaatlarini ko'zlab, har bir giyoh xususiyatlarini o'rganib, ularning plantatsiyalarini yaratish hamda ko'paytirish ulardan yuqori sifatli dorivor o'simlik xom-ashyo zaxirasini tashkil etish zarur.

Otquloq - rumex armeniaca Ten. (rumex)

O'simlik tavsifi: Otquloq (Rumex) — torondoshlar oilasiga mansub bir va ko'p yillik o'simliklar turkumi. O'zbekistonda 16 turi mavjud. Shulardan ekma. Otquloq, shovul, jingalak Otquloq (*R. crispus* L.), qizg'ish Otquloq (*R. conglomerates* Murr.), Suriya Otqulog'i (*R. syriacus* Meisn.), Drobov Otqulog'i (*R. drobovii* Korov.) uchraydi. Ildizi o'q ildiz, yo'g'on, poyasi ko'p qirrali, bo'g'imli, yuqori qismi kamshox. Ildiz oldi barglari uzun bandli, barg plastinkasining tubi o'qsimon (nayzasimon), uchburchak-tuxumsimon yoki keng nashtarsimon, poyasidagisi cho'ziq-nashtarsimon, poya bo'g'imlarida ketma-ket o'rnashgan. Gullari bir jinsli, mayda, to'pguli ro'vaksimon. May oyidan sentabrgacha gullab urug'laydi. Mevasi 3 qirrali yong'oqcha. O. nam yerlarda, o'tloqlarda, tog' yonbag'irlarida o'sadi. Tibbiyotda dorivor O., mayda bargli O. yoki shovul va oddiy Otquloqdan foydalaniladi. O. S, V va boshqa vitaminlarga boy bo'lgani sababli ovqatga ishlatiladi. Otquloq va chinor barg sathi katta o'simliklar hisoblanadi

GEOGRAFIK tarqalishi MDH davlatlarining Yevropa qismi, Sibirning janubiy qismlari, O'zbekiston, Uzoq Sharq va, qisman Kavkazda ariq bo'ylarida, uvatlarda, o'tloqlarda, o'rmon chetlarida, yo'l yoqalarida va begona o't sifatida ekinzorlarda o'sadi

KIMIYOVIY tarkibi

Bu o'simlikning kimyoviy tarkibi kremniy kislotasini o'z ichiga oladi (taxminan 25%), organik kislotalar, oqsillar (taxminan 16%), karotin (taxminan 4,7%), mis, k

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 11.79/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 2, Выпуск 10

altsiy, S vitamini (0,19%) va boshqalar. Kuzoq nordon tarkibiga makroelementlar kiradi: k altsiy, kaliy, magniy, natriy, oltingugurt, fosfor, xlor kompleksi. Mikroelementlar - temir, yod, marganets, mis, sink, fluor kompleksi. O'simlik quyidagi vitaminlarga boy: A, B1, B2, B3 / PP, B5, B9 - foliy kislota, C, E, K - filokinon; H - biotin.

Dorivor preparatlari. Ildiz qaynatmasi va poroshogi Dizenteriya, kolit enterokolit, va boshqa beda'ichak kasalliklarini davolash uchun qo'llaniladi . Otquloq dori preparatlari kichik dozada ich qotirish , katta dozada ich yumshatish xususiyatga ega.

ISHLATILISHI Dori-darmonlarni tayyorlash uchun o'simlikning yer usti va er osti qismlari, shuningdek, shoxlari va urug'lari ishlatiladi. Ammo eng foydali ot otquloqning ildizi bo'lib, u eng ko'p miqdorda ozuqaviy moddalarni o'z ichiga oladi. Urug'lar to'liq pishganidan keyin yig'ib olinadi.

Olinish usuli va qo'llanishi Havo qismi, urug'lari va barglari apreldan maygacha yig'ib olinadi. Er osti qismi, ildizi kuzda, barglari va poyalari qurib qolganda yoki hali shakllanmagan paytda, ya'ni erta bahorda qazib olinadi. Xom ashyo to'g'ridan-to'g'ri quyosh nurlaridan qochib, qoralama ichida quritiladi, buni kanop bilan qilish yaxshidir. To'liq quritgandan so'ng ular maydalanadi va quruq shisha idishlar yoki toza kanvas qoplarga o'raladi.

TAVSIF Dorivor xususiyatlari va kontrendikatsiyasi yaxshi o'rganilgan ot otquloq karabuğday navidan. Bu kuchli, ko'p boshli va yuqori tarvaqaylab

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 11.79/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 2, Выпуск 10

ketgan ildizpoyaga ega, uzoq va etarlicha kuchli ildizga ega bo'lgan ko'p yillik o'simlik. Bu o'simlikning bir yildan ortiq yashashi va meva berishiga imkon beruvchi ildizdir. Boqqa ekilganidan keyin bu o'simlikni ko'paytirish deyarli mumkin emas.

Ot otquloqning ustki qismi o'tsimon bo'lib, juda katta muqobil barglari, pastki qismida - katta-katta, yurak shakliga ega. Yuqori qismida barglari k alta bargli, tuxumsimon-lansolatsimon shaklga ega.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, Bugungi kunga kelib tabiiy xom ashyoga bo'lgan talab kun sayin ortib bormoqda, shu jumladan dorivor Otquloq o'simligiga ham ehtiyoj yetarlicha ekanligini ko'rish mumkin. O'simlik o'ziga xos xarakterli gulining xushbo'y hid va ta'mga ega ekanligi sababli oziq-ovqat (ziravor), kosmetologiya, xalq tabobati va rasmiy tibbiyotda keng dorilar tayyorlash uchun foydalanib kelinmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Sobirjonovna BN va boshqalar. CHAKANDA O'SIMLIGIGA ZAMONAVIY QARASHLAR //ILMIY VA TA'LIM TADQIQOTLARIDAGI INNOVATIONS JURNALI. – 2023. – T. 6. – Yo'q. 2. – 209-211-betlar.
2. Nabieva F.S., Narzullayeva MA, Bo'Riyev M.G. YUQUMLI KASALLIKLARNI TASHXISLASHDA IMMUNOFERMENT TAHLILINING AHAMIYATI //Research Focus. – 2022. – T. 1. – Yo'q. 4. – 161-164-betlar.
3. Chinorgulning xalq tabobatidagi ahamiyati A.S.Sadriddinova, A.M.G'ulomovna Yevroosiyo tibbiy tadqiqot davriy nashri, 19, 49-50
4. DENGIZ TURGANINING (Hippophae Rhamnoides L.) SHIFOBALIK XUSUSIYATLARI. Intelligence 2 (3), 1-3
5. SALVIA O'SIMLIGINING XUSUSIYATLARI. JF Alikovna, AA Shukrullayevich JURNAL OF INNOVATIONS IN SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL RESEARCH 6 (2), 217-218

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 11.79/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 2, Выпуск 10

6. 6.Salvia submutica o'simligining gipotenziv xususiyatlari A.M.G'ulomovna, AS Sadriddinovna Evrosiyo Tibbiyot Tadqiqotlari davriy nashri 19, 51-52
 7. .Sobirjonovna BN, Kurakbaevna T.S. Bolalardagi surunkali nefritik sindromning klinik dinamikasi //Evroosiyo Tibbiyot tadqiqotlari. – 2023. – T. 19. – S. 53-56.
 8. Dorivor o'simliklarning yashash joylari va resurslari atlas. – M.: GUGK, 1983. – 340 b. Istiqbolli dorivor o'simliklarning biologik xususiyatlari va tarqalishi //T.A.Adilova tahriri. – Toshkent: Fan, 1981. – 158 b.
 9. Gammerman A.F., Kadaev G.N., Yantsenko-Xmelevich A.A. Dorivor o'simliklar (shifobaxsh o'simliklar). – M.: Oliy maktab, 1984. – 400 b.
 - 10.Abu Ali ibn Sino (Avitsena)ning o'simlik dori vositalari. Ma'lumotnoma // Sh.B.Irgashev tahriri ostida. – Toshkent: Abu Ali ibn Sino, 2003. – 457 b.
 - 11..Azizxonovna N.M., Madullaevich I.O. Dengiz itshumurtidan foydalanish va uning foydali xususiyatlari tibbiyotda //Yevrosiyo Tibbiyot tadqiqotlari davriy nashri. – 2023. – T. 19. – B. 57-59.
- .Narzullaeva M. va boshqalar DOIBYOR O'SIMI DENGIZTINA VA UNING TIBBIYOTDAGI FOYDALI XUSUSIYATLARI // Zamonaviy dunyoda innovatsion tadqiqotlar: nazariya va amaliyot. – 2023. – T. 2. – Yo'q. 9. – 68-70-betlar.